

Ewa Oronowicz-Kida

Uniwersytet Rzeszowski

ORCID: 0000-0001-7646-2023

eoronowicz@ur.edu.pl

**MOTYWY KULTUROWE W NAZWACH POLSKICH
HODOWLI PSÓW RASOWYCH****CULTURAL MOTIFS IN THE NAMES OF POLISH DOG BREEDERS**

Abstrakt: Wśród nazw polskich hodowli psów rasowych, czyli przydomków hodowlanych, szczególnie interesujące i oryginalne są te, które charakteryzują się nawiązaniami kulturowymi. Motywy kulturowe mogą być zróżnicowane i obejmować odwołania między innymi do literatury, muzyki, filmu, sztuki czy religii. Mają one pozytywny wpływ na funkcje: informacyjną i emocjonalną, pełnione przez analizowane onimy w procesie komunikacji językowej.

Słowa kluczowe: hodowla psów rasowych, motyw kulturowy, chrematonimia, funkcje nazw własnych

Abstract: Among the names of Polish dog breeding kennels, or breeding nicknames, particularly interesting and original are those characterized by cultural references. Motifs cultural can be varied and include references to literature, among others, music, film, art or religion, among others. They have a positive impact on the functions: informational and emotional, performed by the analysed onyms in the process of linguistic communication.

Keywords: dog breeding, cultural motif, chrematonymy, functions of names proper names

Wprowadzenie

Koniec XX i pierwsze dekady XXI wieku to okres bardzo istotnych, przełomowych zmian w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym Polski. Wejście w krąg zachodniej kultury konsumpcyjnej spowodowało zmianę sposobu myślenia, życia i postępowania Polaków. Przeobrażenia te objęły także stosunek do zwierząt domowych, ze szczególnym uwzględnieniem psów, które stały się wręcz członkami rodzin, a proces ich antropomorfizacji, zaczynając od nadawanych imion, poprzez oferowane

usługi i kończąc na przeznaczonych dla nich cmentarzach, stał się przedmiotem licznych naukowych opracowań (np. Pajdzińska, 2017; Kielak, 2020; Oronowicz-Kida, 2022).

Pies towarzyszy człowiekowi od najdawniejszych czasów. Jest pierwszym udomowionym zwierzęciem. Od momentu oswojenia dzikich przodków współczesnych psów ludzie zaczęli próbować kojarzyć i krzyżować ze sobą różnie wyglądające osobniki. W większości dzisiejsze rasy, a jest ich około 350, powstały na zasadzie prób i błędów, na przestrzeni wielu lat i pod wpływem połączenia czynników środowiska z działalnością ludzką (Monkiewicz, Wajdzik, 2003, s. 11). Wśród psów towarzyszących współcześnie człowiekowi coraz częściej spotkać można właśnie te, które są rasowe, a więc pochodzą z wyspecjalizowanych hodowli, których nazwy stanowią podstawę materiałową artykułu¹.

Psa uznaje się za rasowego, jeśli odpowiada on wzorcowi rasy, wiernie przekazuje swoje cechy potomstwu oraz ma udokumentowane pochodzenie w postaci rodowodu. W rodowodzie znajdują się: nazwa związku wystawiającego dokument (w naszym kraju do wydawania rodowodów uznawanych na całym świecie uprawniony jest jedynie Związek Kynologiczny w Polsce), nazwisko hodowcy, nazwa kojca (hodowli), płeć i nazwa psa, data jego urodzenia, liczba bieżąca, pod którą pies został zarejestrowany w księdze hodowlanej, nazwy i numery rejestracyjne wszystkich jego przodków do czwartego pokolenia wstecz. W Polsce warunkiem otrzymania przez szczenię rodowodu jest członkostwo hodowcy w Związku Kynologicznym oraz przestrzeganie *Regulaminu hodowlanego*, szczegółowo określającego obowiązki i prawa hodowcy oraz rodzaj, wygląd i obieg dokumentacji hodowlanej (Monkiewicz, Wajdzik, 2003, s. 477).

Zgodnie z *Regulaminem hodowli psów rasowych* (paragrafy 6, 7, 8) warunkiem rozpoczęcia działalności hodowlanej jest zgłoszenie nazwy hodowli. Miano to staje się przydomkiem hodowlanym nadawanym wszystkim psom z jednej hodowli. Musi być zatwierdzone przez Zarząd Główny ZKwP² i jest chronione jako przypisane jednemu hodowcy. Nie może powtarzać się w innych hodowlach nie tylko w Polsce, ale także poza jej granicami. Przydomek hodowlany zapisywany jest przed nazwą psa lub po niej, co ustala się przy rejestrowaniu przydomka. W *Regulaminie* zawarty jest również wymóg zapisu całej nazwy psa dużymi, zaś nazwy hodowli małymi literami, np. Prima JUNO, SMOK z Kordegardy. Nazwa szczenięcia zgłoszonego do rejestracji jest więc zawsze dwuczłonowa i składa się z imienia oraz przydomka hodowlanego pełniącego funkcję swoistego psiego nazwiska (Smyczyński, 1981, s. 22).

¹ Nazewnictwo materiału badawczego wykorzystany w artykule pochodzi z pracy magisterskiej napisanej przez studentkę filologii polskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego Katarzynę Zajac. Wysłała ona kilkaset e-maili do hodowców psów rasowych w Polsce z prośbą o wyjaśnienie motywacji nazwy hodowli. Otrzymała 470 odpowiedzi zawierających dane, obejmujące nazwę hodowli i jej motywację.

² Skrót ZKwP oznacza Związek Kynologiczny w Polsce.

Nazwy hodowli psów rasowych³ nie były przedmiotem większego zainteresowania polskich onomastów. W swoich artykułach poświęciły im uwagę jedynie S. Tomaszewska (1983), M. Nowakowska (2000) i E. Jakus-Borkowa (2012). Natomiast problematyką motywów kulturowych w tej kategorii chrematonimów nikt się jeszcze dotąd nie zajmował. W artykule przyjmuje się, że motyw kulturowy to „częstka, fragment literatury, malarstwa, muzyki, filmu, religii, tradycji itd., zapożyczony lub na nowo zinterpretowany i przetworzony na potrzeby przekazu z zachowaniem jego zrozumiałości, która wynika ze zbliżonych kompetencji poznawczych ugruntowanych na wspólnej płaszczyźnie kulturowej” (Kozłowska, 2015, s. 62). W nawiązaniu do tej definicji wyróżnić można następujące podstawowe motywy kulturowe: motywy baśniowe/bajkowe, dzieła malarskie/rzeźby, dzieła literackie, postaci kultowe, motywy i postaci filmowe (fikcyjne), motywy i postaci historyczne, motywy mitologiczne, motywy religijne, identyfikacje kulturowe (elementy ludowe, etniczne i narodowe, subkultury), muzyka klasyczna i znane utwory muzyczne (Kozłowska, 2015, s. 64).

Motywy kulturowe w nazwach polskich hodowli psów rasowych

Podane wyżej rodzaje motywów kulturowych prawie w całości znalazły odzwierciedlenie w nazwach hodowli psów rasowych w Polsce. Zabrakło jedynie motywów i postaci historycznych. Natomiast w zamian pojawiły się motywy i postaci z gier RPG (z ang. *role-playing game*). Ostatecznie więc, tworząc nazwy swoich hodowli, ich właściciele wykorzystali następujące odwołania kulturowe⁴:

1. Dzieła z literatury polskiej i zagranicznej

A'nivellen [Nivellen jest postacią z powieści Sapkowskiego *Ostatnie życzenie*. Nivellen był gburowatym i opryskliwym brzydalem zakochanym w wampirzycy. Hoduje bulteliery, one też odbierane są jako brzydkie, gburowate i niebezpieczne, a są psami o wielkim sercu, bardzo kochającymi ludzi. Przedrostek „A” – jest od mojego imienia – Anna⁵.]

Ankh-Morpork [Nazwa mojej hodowli została zaczerpnięta z literatury fantastycznej, a dokładnie z cyklu powieści „Ze Świata Dysku”, jednego z moich ulubionych autorów, Terry’ego Pratchetta. Ankh-Morpork to istniejące w tym

³ Językoznawcy albo odróżniają nazwy hodowli od przydomków hodowlanych (Jakus-Borkowa, 2012, s. 218), albo je utożsamiają (Nowakowska, 2000, s. 58), co wiąże się prawdopodobnie z podstawą materiałową prowadzonych badań.

⁴ Przy każdej nazwie jest podana przekazana przez hodowcę/twórcę nazwy jej motywacja. Są to bardzo cenne wiadomości, pozwalające w sposób obiektywny i wiarygodny przeanalizować powody wykreowania konkretnego onimu. Dowodzą także dużego zaangażowania właścicieli hodowli w proces tworzenia nazwy, stanowią podstawę do pośredniej charakterystyki twórców tych propriów.

⁵ Zapis motywacji nazewniczej jest zgodny z tekstem przesłanym przez właścicieli hodowli.

świecie państwo-miasto, zamieszkałe przez ludzi, krasnoludy, trolle, wilkołaki, czarodziejów i całą masę innych istot, mniej lub bardziej fantastycznych. Miasto to jest strukturą niezwykle skomplikowaną, momentami nieprzewidywalną i pełną niespodzianek – czyli prawie tak, jak każdy dom, który zamieszkuje stadko kilkutygodniowych dużych maluchów.]

Arrakis [Dostałam od kogoś mi bliskiego książkę *Diuna* i do dziś jest to moja ulubiona. Sama „diuna” wydawała mi się za mało oryginalna, postanowiłam, że kto czytał, będzie wiedział, a kto nie czytał, niech się głowi, co to „arrakis, a to inna nazwa planety Diuna.]

Avendesora [U Tolkiena była to nazwa drzewa wiecznie żywego – bardzo podobało mi się to określenie i stąd nasza nazwa.]

Dolina Rivendell [Mąż jest fanem Tolkiena. Szczególnie trylogii *Władca Pierścieni* napisanej przez niego. Stąd właśnie nasz przydomek. Rivendell to piękna dolina, w której mieszkają Elfy, a że Elfy zawsze są piękne, dlatego mieliśmy nadzieję, że i nasze sznauclery też będą piękne].

Elendir [Nazwa bierze się z Tolkienowskiej trylogii o Śródziemiu. Elendil to jeden z tolkienowskich bohaterów. Szukając nazwy hodowli, kierowałam się brzmieniem (melodyką) oraz tym, żeby była ona łatwa do wypowiedzenia w międzynarodowej społeczności kynologicznej. R na końcu wyrazu to już czysty przypadek (błąd, który wdarł się w pośpiechu wymyślania nazwy), ale nadaje nazwie niepowtarzalny charakter i dlatego nie był korygowany.]

Ered Luin [Nazwa naszej hodowli wzięła się z połączenia naszego zamiłowania do twórczości J.R.R. Tolkiena, do gór oraz do rasy berneński pies pasterski, który wywodzi się wprawdzie ze Szwajcarii, ale także z gór. Ered Luin – Góry Błękitne – to pasmo górskie w literackim świecie stworzonym przez J.R.R. Tolkiena.]

Karadhras [Jest to nazwa gór z trylogii Tolkiena. Skojarzenie – afgany wywodzą się z gór Afganistanu, ponadto chciałam, aby mój przydomek zaczynał się na K lub C i w swojej nazwie miał 3 powtarzające się litery – w tym przypadku A.]

Kementari [Jestem miłośniczką Tolkiena, wg jego słownika elfów „Kementari” jest imieniem jednej z Valier – coś na kształt bogini elfów – zajmującej się zwierzętami. Byłaby odpowiednikiem Diany. Dodatkowo imię to – tj. Kementari, dosłownie tłumaczy się jako „Pani ziemi”, a że moja hodowla jest hodowlą airedale terierów (słowo *terier* jest bezpośrednio związane z ziemią) stąd i nazwa mojej hodowli.]

Ramir [Nazwa hodowli pochodzi z książki science fiction, która była swego czasu dla mnie powieścią wybitną w swoim gatunku. Ramirowie to nazwa wielkiej wspaniałej cywilizacji z centrum galaktyki.]

Sangoma [Sangoma to w tradycyjnej kulturze południa Afryki czarownik, uzdrowiciel, mag. Postać szczególna, łącząca żyjących z ich przodkami. Dla nas, po lekturze książki Jamesa Halla *Sangoma*, opisującej przygodę amerykańskiego dziennikarza, który został BIAŁYM SANGOMĄ, to również symbol uczestnictwa

w kulturze, która ginie. Rodezjany to efekt „pracy” Afrykanów i Afrykanerów, coś, co przenosi nas ponad podziały rasowe, uprzedzenia.]

2. Motywy i postaci filmowe

Alderaan [Alderaan to planeta, która została zniszczona przez gwiazdę śmierci Lorda Vadera, czyli pochodzenie nazwy wzięło się z filmu *Star Wars* (*Gwiezdne Wojny*) jako że jestem fanką tego filmu.]

Bargest [Nazwę tę wybrałam, bo kiedyś oglądałam film, w którym był zły duch, który wcielał się w psa i nazywali go *Bargest* (tak słyszałam fonetycznie), spodobało mi się to i tak nazwałam swoją hodowlę.]

Gattaca [Moja nazwa hodowli (hoduję chińskie grzywacze) pochodzi od tytułu filmu – który na polski jest tłumaczony jako „szok przyszłości” – lecz nie utożsamiam się z tym tłumaczeniem.]

Jedi [Hodowla nazywa się tak, bo cała nasza rodzina jest fanem *Gwiezdných wojen*, to krótka nazwa i wtedy można dawać dłuższe imiona psów.]

3. Motywy baśniowe/bajkowe

Barbapapa [Tata założył hodowlę i mnie poprosił o nazwę dla niej. W tym okresie w programie pierwszym na dobranockę puszczano bajkę rysunkową o nazwie „Barbapapa”, w moim mniemaniu, podówczas nastoletnim, bardzo to pasowało do wyglądu buldoga angielskiego.]

Koralowy Atol [Nazwa dla mojej hodowli pochodzi od tytułu bajki dla dzieci *Arion delfin z Koralowego Atolu*, bo bardzo dobrze pasuje do naszego nadmorskiego miejsca zamieszkania.]

Kraina Chichów [Nazwa hodowli pochodzi od tytułu książki Jonathana Carrolla, w której bohaterami są psy rasy bulterier.]

Nazwy hodowli, w których wykorzystuje się motywy baśniowe/bajkowe, są humorystyczne i zaskakujące.

4. Muzyka (znane utwory muzyczne, wykonawcy)

Helloween [Nazwa naszej hodowli wzięła się od nazwy power metalowej grupy Helloween. Inspiracją do nazwy była pierwsza płyta grupy *Walls of Jerycho*.]

Ten Years After [Nazwa mojej hodowli to nazwa zespołu blues rockowego, który powstał w latach 60 i grał swoje najlepsze kawałki także w latach 70.]

You Are So Beautifull [Nazwa hodowli psów rasowych Golden Retriever „You Are So Beautifull” pochodzi od piosenki o tym tytule, śpiewanej przez Joe Cocker. Moim zdaniem odzwierciedla piękno tej rasy psów, ich łagodność i urok.]

5. Postaci kultowe

Mahatma La [Rasa Mastif Tybetański pochodzi wprost z Tybetu. Ze względu na inwazję Chin na Tybet, hodowle psów znalazły schronienie w Indiach i Nepalu.

Skąd nazwa MAHATMA LA. Od Mahatmy Gandhiego, ale samo słowo oznacza podobno „Ten który został wybrany”. LA zostało dodane przypadkowo, ponieważ decyzje o przyznaniu przydomka wydaje zarząd ZKwP w porozumieniu z FCI, i nie może być na świecie dwóch takich samych (prawdopodobnie jest więc na świecie gdzieś MAHATMA bez LA.)

6. Motywy i postaci z gier RPG

Elfia Sfora [Elfia Sfora to przedłużenie moich upodobań do gier PRG i świata z nim związanego, a przede wszystkim mojej ukochanej rasy w tym świecie – Elfów. W mojej hodowli jest rasa, którą również kocham nad życie – Rhodesian Ridgeback.]

Quel'Thalas [Jest to w wolnym tłumaczeniu miasto wysokich elfów. Nazwa pochodzi z gry komputerowej Warcraft 3, której jestem wielką fanką. Pomyślałam, że nazwa taka jest ładna, ciekawa, inna niż wszystkie, no i niepowtarzalna.]

Vvardenefell [Nazwa naszej hodowli to nazwa krainy z gry komputerowej.]

7. Motywy mitologiczne

Cyklop [Cyklop miał w naszym rozumieniu symbolizować siłę.]

Dar Atargatis [Atargatis to asyryjska bogini płodności, bogini wojowników – a hodowla bokserów.]

Lakszmi [Lakszmi – w mitologii indyjskiej bogini szczęścia, bogactwa i piękna; żona Wisznu, matka Kamy. Uosabia wszelkie powodzenie – także materialne. Chyba chodziło mi o to, by moje szczeniaki były piękne i miały się dobrze.]

Sylena [Moja hodowla nazywa się Sylena i ma związek z boginią księżycy. Jako młody chłopiec byłem zafascynowany mitologią.]

8. Dzieła malarskie (nawiązanie do konkretnych dzieł lub autorów z dziedziny malarstwa) i architektoniczne

Forum Romanum [Źródło nazwy jest proste, mamy w hodowli 2 rasy pochodzące z Włoch, charciki włoskie i cirneco dell Etna, obie rasy są stare i pochodzą z Włoch, są wizytówką kraju. I tak samo wizytówką każdego kraju jest architektura, zwłaszcza zabytkowa, a mnie zawsze podobał się rzymski kompleks Forum Romanum.]

Navarette [Jest to nazwisko malarza. Nazwa wybrana ze względu na brzmienie nazwiska, jednakże ma piękne dzieła, szkoda, że jest tak mało znany.]

9. Motywy religijne

Dar Świętego Bernarda [Od 11 września 2000 roku moja hodowla to Dar Świętego Bernarda. Dlaczego tak? Nie wiem, może skoro postanowiłem, iż będę hodował Psy św. Bernarda, to jest to dar od Niego.]

DelCantico [Nazwa naszej hodowli pochodzi od pieśni Św. Franciszka „Cantico della Creature” i choć polskie tłumaczenie nie bardzo pokrywa się z dosłownym „Pieśni dla stworzeń”, to i tak cieszymy się, że właśnie patron zwierząt i ich przyjaciół posłużył nam do nazwy dla naszej hodowli. Podobnie jak on uznajemy je za nasze siostry i braci.]

Flosculi st. Franciscus [Nazwa naszej hodowli jest w języku łacińskim, gdyż uczyliśmy się łaciny i bardzo lubimy ten język. Tłumacząc na język polski – *Kwiatki św. Franciszka*, dlaczego wybraliśmy właśnie taką nazwę? Św. Franciszek kochał zwierzęta tak jak my, był dla nich dobry i jest dla nas wzorem naśladowania, obraliśmy go za patrona naszej hodowli.]

10. Identyfikacje kulturowe (elementy ludowe, etniczne i narodowe)

Arkadia [To przydomek naszej hodowli. Słowo, które doskonale oddaje klimat panujący w miejscu, gdzie mieszkamy wraz z psami. Psami, będącymi przedstawicielami ukochanej przez nas rasy – Owczarkami Niemieckimi Długowłosymi. Miejsce położone z dala od zgiełku cywilizacji, wszechobecna przyroda i ogromne, wolne od zagrożeń tereny – to warunki idealne dla nas i naszych psów.]

Dąbrowskie Samuraje [„Dąbrowskie” – bo mieszkamy w Dąbrowie, Samuraje – bo akity (to psy, które hodujemy) były psami Samurajów.]

Klan Ming [Moim pierwszym rasowym psem jest suczka pekińczyk Chiński pies. Otworzyłam Encyklopedię na historii Chin i znalazłam dynastię Ming. Chińska Rasa, chińska nazwa.]

Macquajeet [Pomysł na przydomek naszej hodowli zaczerpnęliśmy od nazwy wymarłego plemienia Indian MACQUAJEET, które niegdyś zamieszkiwało wybrzeża Nowej Funlandii, a więc tereny, skąd wywodzi się ta rasa. Wyszukaliśmy w Internecie nazwy plemion Indian, które zamieszkiwały ten teren i właśnie ta nazwa najbardziej nam się spodobała – taki powrót do korzeni.]

Mascalero [Nazwa mojej hodowli pochodzi od nazwy szczepu Indian północnoamerykańskich, jakimi byli Apacze Mascalero. Ponieważ psy rasy, którą hoduję, pochodzą w pewien sposób ze Stanów Zjednoczonych, chciałem w związku z tym nawiązać do tego miejsca. Nazwa *Mascalero* jest dość oryginalna, nawiązuje do tradycji, przypomina prawowitych właścicieli kontynentu, a zarazem odzwierciedla moją fascynację historią Indian.]

My Hairy Braveheart [Poszukaliśmy słów związanych z krajem pochodzenia naszych białych terierów – Szkocją. Ikoną Szkocji jest bohater narodowy BRAVEHEART. Jego nazwisko znakomicie oddaje charakter tych małych wojowników. Reszta nazwy „My Hairy” to już manipulacja FCI i ZKwP oraz ich przepisów itp. Tak powstał przydomek – My Hairy Braveheart – „Moje Kudłate Waleczne Serce”.]

W analizowanym materiale nazewniczym podane wyżej motywy kulturowe wystąpiły w 40 propriach, co stanowi 8,5% zgromadzonych chrematonimów mar-

ketingowych (Gałkowski, 2011, s. 52), jakimi są nazwy hodowli psów rasowych. W przypadku więc prawie co dziesiątego miana jego niepowtarzalności, wymaganej regulaminowo, poszukiwano w szeroko rozumianej kulturze.

Są to onimy, które mają, w porównywalnych liczbach, postać jednowyrazową lub składającą się z kilku leksemów. Te bardziej złożone konstrukcje mogą być zestawieniami rzeczowników w związku rządu, np. *Dar Atargatis*, albo połączeniami przymiotnika z rzeczownikiem w związku zgody, np. *Koralowy Atol*. W ich strukturze nie znajdują natomiast potwierdzenia dość popularne w nazwach hodowli psów rasowych rozbudowane wyrażenia przyimkowe typu: *Znad Rzeki Maskamy, Z Radockiej Góry* (Jakus-Borkowa, 2012, s. 227–232).

Biorąc pod uwagę pochodzenie nazw hodowli psów rasowych (od propriów lub apelatywów), z wewnętrznym ich podziałem na metaforyczne, derywowane oraz obce (Nowakowska, 2000, s. 52), miana, w których można wskazać wpływy kulturowe, należą przede wszystkim do metaforycznych lub obcych, rzadziej zaś derywowanych.

Grupę metaforycznych, tj. przeniesionych z innych źródeł w niezmienionej postaci, reprezentują: *A'nivellen, Ankh-Morpork, Dolina Rivendell, Ered Luin, Karadhras, Kementari, Barbapapa, Koralowy Atol, Kraina Chichów, Helloween, You Are So Beautifull, Cyklop, Lakszmi, Forum Romanum, DelCantico, Flosculi st. Franciscus, Arkadia, Macquajeet, Mascalero*.

Z kolei derywowane, czyli tworzone w wyniku świadomej działalności leksykalno-słotwórczej autora nazwy, to: *Elendir, Mahatma La, Elfia Sfora, Dar Atargatis, Dar Świętego Bernarda, Dąbrowskie Samuraje, Klan Ming, My Hairy Braveheart*.

Do obcych lub stylizowanych na obce należą natomiast: *Arrakis, Avendesora, Ramir, Sangoma, Alderaan, Bargest, Gattaca, Jedi, Ten Years After, Quel'Thalas, Vvardenefell, Sylena, Navarette*.

Ze względu na reprezentowane kategorie semantyczne sytuują się wśród nazw inspirowanych innymi propriami (Nowakowska, 2000, s. 54–55). Dominują miana od imion osobowych i niesobowych bohaterów historycznych i współczesnych, legendarnych, mitologicznych, literackich, bajkowych, filmowych, np.: *Mahatma La, Lakszmi, My Hairy Braveheart, Navarette, Dar Świętego Bernarda, Elendir*. Wyraźnie zaznaczają też swoją obecność te inspirowane nazwami geograficznymi lub historycznymi (także legendarnymi), ewentualnie mianami mieszkańców, np.: *Ankh-Morpork, Dąbrowskie Samuraje, Quel'Thalas*, oraz nawiązujące do nazw plemiennych lub dynastycznych, np.: *Macquajeet, Mascalero, Klan Ming*. Widoczne są także onimy przywołujące szeroko pojęty świat muzyki (nazwy grup muzycznych, tytuły piosenek), np.: *Helloween, Ten Years After, You Are So Beautifull*. Sporadyczne natomiast są np. odwołania do dzieł architektury – *Forum Romanum* czy nazw gier komputerowych – *Vvardenefell*.

Podane przez właścicieli hodowli motywacje nazw utwierdzają w przekonaniu, że wszystkie onimy są głęboko przemyślane i ich powstanie nie było dziełem przypadku. Zaspokojeniu wymogu niepowtarzalności, inności w stosunku do wszystkich nazw w skali świata, w przypadku wszystkich omawianych mian towarzyszyło dążenie, by były one nie tylko oryginalne, ale także ciekawe, zaskakujące, oryginalne i estetyczne pod względem formy i brzmienia.

W charakterystyce funkcjonalnej nazw własnych w komunikacji społecznej wymienia się ich trzy funkcje – główną, informacyjną i emocjonalną (Rutkowski, 2010, s. 56). Wykorzystanie przy tworzeniu nazw hodowli psów rasowych motywów kulturowych nie ma wpływu na wystąpienie i jakość funkcji głównej, prymarnej w przypadku wszystkich nazw własnych, będącej syntezą właściwości nominacyjnych, identyfikacyjnych oraz dyferencyjnych. Każdy z omawianych onimów, z racji przynależności do kategorii nazw własnych, niejako więc z definicji, nazywa, identyfikuje denotat, a także odróżnia go od całej grupy mu podobnych.

Odwołania do kultury w kreacji nazwy mają natomiast z pewnością wpływ na jej funkcję informacyjną. Funkcja ta polega bowiem na przekazaniu użytkownikom języka wiadomości o jakimś aspekcie denotatu (Rutkowski, 2010, s. 55–56). W przypadku nazw hodowli psów rasowych są to informacje, które dotyczą nie tylko denotatu, czyli hodowli (rasa, obiekt), ale także ich właścicieli – kreatorów nazw. Mają one charakter pośredni i wymagają od odbiorcy odpowiedniego poziomu intelektualnego. Nawiązują do szeroko pojętej wiedzy kulturowej, odzwierciedlając równocześnie fascynacje kreatora nazwy literaturą (wśród twórców analizowanych mian jest to przede wszystkim literacki świat stworzony przez J.R.R. Tolkiena), historią, filmem itp.

Zastosowane w onimach odwołania kulturowe służą więc przekazaniu informacji dotyczących hodowanych psów: ich cech charakterologicznych, np. wojownicze usposobienie, np. *My Hairy Braveheart* < Braveheart (porównanie do bohatera narodowego Szkocji), *Dar Atargatis* < Atargatis (porównanie do bogini wojowników); wyglądu zewnętrznego, np. *A'nivellen* < Nivellen (brzydal z powieści Sapkowskiego *Ostatnie życzenie*) czy miejsca (w znaczeniu kraju), z którego ona pochodzi, np. *Klan Ming* < Ming (chińska dynastia). Odwołanie kulturowe w nazwie pojawia się także w celu scharakteryzowania miejsca, w którym hodowla się znajduje, np. *Arkadia*.

Analiza zgromadzonego materiału w aspekcie motywów kulturowych w nim zastosowanych prowadzi także do dość zaskakującego wniosku, że służą one bardziej charakterystyce kreatora nazwy, czyli hodowcy, niż charakterystyce samej hodowli. Przekazane przez właścicieli hodowli motywacje nazw w zdecydowanej większości dowodzą, że onimy powstały wyłącznie w nawiązaniu do osoby właściciela, np. *Ramir*, *Quel'Thalas*, *Halloween* lub w nawiązaniu do właściciela i hodowli, np. *Ered Luin*, *Karadhras*, *Kementari*. Są to więc miana odzwierciedla-

jące: różne fascynacje kreatorów nazw, np. historią Indian > *Mascalero*, *Macquajeet*, mitologią, np. *Sylena*, twórczością różnych artystów, pisarzy, np. *Navarette*, *Ered Luin*; gramami komputerowymi, np. *Vvardenefell*; literaturą, muzyką, np. *Ten Years After*; filmem, np. *Alderaan*; a także ich przekonania religijne i szacunek dla określonych świętych, np. *Flosculi st. Franciscus* czy wyznawane poglądy, np. *Sangoma*.

Odwołania kulturowe w analizowanych nazwach własnych mają również wpływ na funkcję emocjonalną *propriów*, która sprowadza się nie tylko do wrażeń osoby mówiącej o obiekcie, ale emocji, które towarzyszą ludziom podczas odbioru onimu (Rutkowski, 2010, s. 56). Wszystkie te nazwy są niepowtarzalne, oryginalne. W założeniu twórców mają się im podobać, np. *Avendesora*, *Bargest*, *Macgnajeet*, ale także dobrze brzmieć, np. *Elendir*, *Navarette* oraz wzbudzać ciekawość i zaskakiwać, charakteryzować się tajemniczością, np. *Arralis*. Jednym ze sposobów uzyskania tych efektów jest czerpanie w procesie kreowania nazwy z obcej leksyki, co służy także podniesieniu prestiżu hodowli (Nowacka, 2000, s. 59). W wielu przypadkach są to miana o charakterze życzeniowym, magicznym. Ich twórcy wierzą bowiem, że nazwa będzie miała wpływ nie tylko na życie i wygląd hodowanych psów, ale także na powodzenie w hodowli, osiągnięcie sławy oraz sukcesów na wystawach i konkursach, np. *Cyklop*, *Dolina Rivendel*, *Lakszmi*. Taka życzeniowa kreacja onimu należy do najstarszych modeli nazwotwórczych wykorzystywanych przy tworzeniu złożonych imion osobowych, a współcześnie opiera się głównie na odniesieniach konotacyjnych (Cieślakowa, 1996, s. 6). Analizowane chrematonimy są oryginalnymi i odrębnymi symbolami pozwalającymi przede wszystkim odróżnić jedną hodowlę od drugiej. Równie ważne jest także to, że skutecznie pełnią one funkcję reklamową, bowiem w większości podnoszą rangę nazwy poprzez odwołania do języków obcych, a ponadto wywołują pozytywne skojarzenia, pobudzają wyobraźnię i zainteresowanie odbiorców, podkreślają wyjątkowość hodowli.

Podsumowanie

Zaprezentowane wyżej nazwy hodowli psów rasowych czerpią inspiracje z różnych motywów kulturowych – z literatury, sztuki, filmu czy religii, wykorzystując zawarte w nich znaczenia i wartości budujące wspólnotę kulturową. Ich zastosowanie w analizowanych onimach nie ma wpływu na pełnione przez nie funkcje typowe dla wszystkich nazw własnych (nominacyjną, identyfikacyjną, dyferencyjną), ale z pewnością jest istotne i korzystne dla wzmocnienia sekundarnych funkcji *propriów*, tj. ich funkcji informacyjnej, emocjonalnej i reklamowej, pod warunkiem jednak odpowiedniego poziomu wiedzy ogólnej odbiorców minitekstów, jakimi są nazwy własne, także te określające hodowle psów rasowych.

Bibliografia

- Cieślakowa, A. (1996). Metody w onomastycznych badaniach różnych kategorii nazw własnych, *Onomastica*, 41, 5–17.
- Gałkowski, A. (2011). *Chrematonimy w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim, francuskim*, Łódź.
- Jakus-Borkowa, E. (2012). Nazewnictwo hodowli psów rasowych w Polsce i w krajach niemieckojęzycznych (na przykładzie hovahartów). W: I. Łuc, M. Pogłódek (red.), *W komunikacyjnej przestrzeni nazw własnych i pospolitych. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Robertowi Mrózkowi* (s. 217–233). Katowice.
- Kielak, O. (2020). *Zwierzęta domowe w języku i kulturze. Studium etnolingwistyczne*, Lublin.
- Kozłowska, A. (2015). Siła perswazyjna motywów kulturowych w reklamie telewizyjnej. W: M. Chrząścik (red.), *Multimedia design. Metody, techniki i narzędzia*, s. 61–84. Warszawa.
- Monkiewicz, J., Wajdzik, J. (2003). *Kynologia. Wiedza o psie*, Wrocław.
- Nowakowska, M. (2000). Nazwy hodowli psów rasowych w Polsce i na Słowacji. *Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego*, t. 45, 51–63.
- Oronowicz-Kida, E. (2022). Zwierzę jak człowiek, czyli antropomorfizacja psów w zoonimach i zoochrematonimach. *Prace Językoznawcze*, XXIV/2, 35–46.
- Pajdzińska, A. (2017). Śmiercią jakby płytszą nie umierają, ale zdychają zwierzęta (obraz zwierząt w polszczyźnie na tle ustaleń nauk przyrodniczych). *Etnolingwistyka* 29, 135–148.
- Rutkowski, M. (2010). Problem funkcji nazw własnych w onomastyce. Przegląd stanowisk. *Conversatoria Linguistica*, rok IV, 54–65.
- Smyczyński, L. (1981). *Psy. Rasy i wychowanie*, Warszawa.
- Tomaszewska, S. (1983). O imionach i przydomkach psów rasowych. *Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego towarzystwa Naukowego*, t. 29, 69–81.

Netografia

Regulaminy ZKwP – Związek Kynologiczny w Polsce – <https://www.zkwp.pl>regulaminy>